

MEMORIAL

General *Marii Wittek*

391

PLK

Rabka
Nie żyje

++

ZASADA

z d. PŁACZEK

ALINA

1 391

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — ZASADA Alina .....
s.d. Ptoczek .....
..... 391/WOK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945)

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”]

VI. Fotografie

I/1 Relacja własna

- Relacja własna, rkps. (org.), k. 3 s. 1-5

I.

II/11/1 674

Od 1. IX 19⁽¹⁷⁾₃₉ pracowałam jako pielęgniarka
we oddziale chirurgicznym Szpitalu św. Łazarza
w Krakowie. Dzięki jemuż odpowiadając pęchliwej
niefontem z innymi koleżankami "nie uciekły"
lecz pracowałam wówczas wyjątkowo obowiązkowo
służąc (z braku innych) i pielęgniarki przy ranach
z ostrzeżeń i walk wewnętrznych. Tu nawiązałam
kontakty w pracy konspiracyjnej z oficerami i P.
funkcyjnymi strzelcami AK.

II 112 694

II Przer. arty. skrapaczj pracownik w jednym miejscu
l. j. na oddziale chirurgicznym najpierw przyprawił
polem instrumentami. Po chwili odtyknięcia do A.V.
porannych opierów, następnie przygotowywać materiały
opatrunkowe (opatrunki indywidualne, celgust, wici,
gaz, wata) dla tyżamię przyjeżdżających z wojniem,
z kleszkami. Do samej pracy walczyły pałki
z opatrunkami na rze jednego z oficerów przebywa-
jącego w kwaterze (obecnie) wstrzałami na umiarkow-
nowiślu z umiarkowym medycy. konspiracji

verte-

był lek. wielki, że pracuje me jednym oddziale^{II 115}
i wielom lekarzami mi wieloletniemu wrażeń
o swojej pracy dla AK, dwóch wielki i lekarny były
h. mowa niezmiernych. W czasie powstania warszawskiego
jedem z lekarzy (ryzi) zaproponował mi zupnijenie
gale instrumentarionki AK do powstania sanitarnego
w wypadku wybuchu powstania w miechowskiem.
me co się metodycznie rozstrząsał. Do powstania
mi dostał a je do końca wojny współpracować z tyami-
kami, gdyż me moji wielkie prosby, by mi uzbawo
"do kisi" nowe strzykawkiem jednem odpowiedzi:
"tu jesteś nam potrzebny" co było ok. c.

VI. Jedno zdarzenie z mojej pracy kulturyzacji nie dołyd-
ała, gdyż nie mogł zrozumieć co mi kierował ⁶³⁴
psychologicznie eleccie, nie wiedziawny nawet kto jest ^{I-1/4}
atowickiem przystawu do mnie.

Pewnego dnia o jasi Franu wywołano mi me
porokiem, że ktoś do mnie przyszedł.

Ten ktoś wyprowadził mi do opadu i tam zapytał
o mozi merwisio, czy je podobał powiedzial i
jest z otocznicą i jasi o cely zestaw dimerziny
do amputacji mozi jest prauke, ktiny namisny ukry-
wał się me wsi u chlepa. Bez oporu, bez namysłu
zabrałam potrzebne rzeczy, warem ze starych mym matere
Tam opatrunkowym o wazylam w formie polskiej paki

Verh

gwieździe. Po jego odejściu spasty mię wytkliwosci¹¹¹⁵
to był: w zwłokę gdy nie oddziałe wypadnie ampu-
tacji a w górnę nie minimum stule operacyjną
(był taki nie chirurgii) Modlitam się wtedy b. gorę.
Na drugi dzień rano o godzinę 9 jaksi kobieta
zwróciła mi wspaniałe narzędzia i powiedziała, iż
nieistety wspaniało było reżisera. To było naj-
smutniejsz.

Le smutnostek: białym karku i karku od naszego
odbiory i stawa mi "pachy dobre, bez wspaniało przy-
miotam do domu w kapeluszu"

I/3 Inne materiały dokumentacyjne
dot. osoby relatora

- Kwestionariusz w sprawie otwóby PNK oraz ankieta o pracy wychowawczej PNK, Rabka 1969, druk 2 kłps., k. 2 s. 1-4

KWESTIONARIUSZ w sprawie służby P W K

694/12
13/11

W wypadku relacji A można nie odpowiedzieć na pytanie 1A i 2A

W wypadku relacji B pytania 3-8 odnoszą się do powiatki nieżyjącej

- 1A Olina Laszko z domu Traczek
imię, nazwisko, pseudo respondentki, u mężatek także nazwisko panienske
- 1B Olina Laszko
imię, nazwisko, pseudo powiatki nieżyjącej, o której wypełnia się kwestionariusz
- 2A Rabka Łąka, Kościruski 18
Adres obecny respondentki
- 2B ADRES rodziny lub przyjaciół powiatki nieżyjącej
- 3 rok urodzenia 1912 miejscowość/powiat/ Kielec
- 4 pochodzenie społeczne włocławskie zawód rodziców właściciel ziem.
- 5a średnie Gimn. Prym. Matem. Jędrzejów Wiel. 1932 maturę
wykształcenie w 1939r. - nazwy szkół, gdzie, kiedy, ilość klas
- 5b W.S.P.H. Kraków
WYKSZTAŁCENIE obecne
- 6a pielęgniarki 1. IX 1939 Kraków Szpital św. Łazarza oddz. chirurgiczny.
Pierwsza praca zawodowa w życiu, rok podjęcia, rodzaj pracy, instytucja, miejscowość
- 6b Balszy przebieg pracy zawodowej przed wojną
- 6c Pracownia pielęgniarek
Bajęcie obecne lub poprzedzające przejście na rentę

Informacje o służbie P W K

- 7a data wstąpienia do P W K 1. września 1930 r. hufiec szkolny.
- 7b nazwa i miejscowość jednostki hufiec szkolny, hufiec licealny, oddział fabryczny,
drużyna w.f., koło lokalne/ hufiec szkolny.
- 7c przebieg szkolenia - także na obozach i kursach /możliwie z podaniem roku, jednostki, miejscowości oraz rodzaju: ogólnowojskowe, fachowe, instruktorckie, inne
szkolenie w hufcu szkolnym. kwiecień 1932 obóz szkoleniowy + instruktorck
w Koszewnikach r. 1935 szkolenie w Jarczynie
- 7d przebieg służby P W K /z podaniem lat i funkcji w jednostkach stałych, na obozach i kursach, w komendach P W K a także w jednostkach specjalnych, jak drużyny pracy społecznej, pogotowie społeczne i t./ instruktorka powiatowa od roku 1932 do
września 1937, Rok 1933 obóz w Sulejowie kom. plut. r. 1934 obóz w Żelaziance kom. plut.
r. 1935 2 tyg. szkolenie dla instruktorck w Jarczynie; obóz w Spale kom. plut. samodzi.
r. 1936 obóz w Spale kom. plut. r. 1937 2 miesiące obóz w Redowie kom. plut. samodzi.
- 7e funkcja i stopień organizacyjny w dniu 31. sierpnia 1939r. nie pracowała. szkoła Pielęgni.
Kraków Kopeńskie 21. stopień organizacyjny nie pamiętam jej nazwy, chyba starsza aspijantka
- 8 inne dane i uwagi o służbie P W K a także o przynależności do innych organizacji społecznych lub współpracy z nimi.

Czy Respondentka wyraża zgodę na umieszczenie Jej nazwiska w przewidywanej publikacji /np. w indeksie nazwisk/: tak nie

Rabka 14. 05. 1969
miejscowość i data wypełnienia kwestionariusza

Olina Laszko
podpis /ewentualnie przyjęty pseudo-
nim/

ANKIETA o pracy wychowawczej P W K

1. Opisz, co spowodowało Twoje zapisanie się do P W K?

/może wpływały na to m.1. namowy koleżanek, lub innych osób, odrzucanie zabawy, sportu, nacisk szkoły, chęć aktywności społecznej, oddziaływanie instruktorki P W K, chęć przeżyć patriotycznych i służby, dążenia feministyczne, wymień inne możliwości./

Podaj również nieco szczegółów o środowisku Twojego ówczesnego życia.

Wstąpiłam do hufca z własnej woli, gdyż odpowiadało to mojemu charakterowi, lubiałam dyscyplinę pracy i odpowiedzialność mi było obcowanie w kontakcie z przyrodą. Dotychczas był to dla mnie najgłębsze przeżycie charakterne przyjemnego. Og. apel, potem ogólna instrukcja, bo między innymi było pospolicenie. Dla mojej bardzo wówczas równowagi natury praca w P W K. była właściwym rozwiązaniem. Mieszkałam na wsi, po maturze nie miałam pomysłu na studia z całą wiec energią, więc dużo czasu poświęcałam tej pracy w hufcu szkolnym w gimnazjum, które doprowadziło do ukoniecznienia. Tam i najczęściej spotykałam się z innymi instruktorami K. Janowską i wspólnie opracowywaliśmy plany pracy. Praca z powstaniem oddziału dała mi dużo satysfakcji.

2.a. Jakie rodzaje zajęć powiastkowych utkwiły Ci w pamięci, jakie formy i metody pracy wychowawczej?

Niezapomniane dla mnie zostały zawsze duży, na których ze względu na mój chłopski charakter najczęściej prowadziłam odczyty i wykłady, ale przedewszystkiem odpowiadało mi terenoznawstwo. Ćwiczenia terenowe, poltkowskie były dla mnie niewyczerpanym źródłem. Człowiekiem. Ale najdroższymi wspomnieniami są oczywiście na które nasen zjechała kon. Maria Wittkeówna lub p. Hajkowińska, które, mogli palkowski. Ustąpił zawsze była nasen, zawsze. Między innymi i jej to przysięgam. Formy i M. Wittkeówny najczęściej aturckowi duszy.

2. Opisz je i opisz ich znaczenie w Twoim życiu powiastkowym

Obawy nauczyły mi wstąpić przedkier przyrody, którego nie dostarczałam mieszkać na wsi. Do tej pory najmilszym sportem jest dla mnie turystyka. Ćwiczenia w terenie dały mi dużo wartości, który się 1. przysięgam w poświęconej pracy. Wdrożenie mi w dyscyplinę nauczyła znosząc pracę i mieć się podlegałować co wiele lekkiem sprawa powiastkowej trudności. Wspólnie ogólnie zostały czasowym wspomnieniem które nasen w nasen, więc jest jedyną podparcie.

3.a. Uprzątnij sobie i opisz te osoby z pracy powiastkowej, które wywarły na Ciebie wpływ

1. Maria Wittkeówna o przenikliwych oczach wielkie i głębokie w sobie ogólnie jakis niepełnospoty wok na powiastkowej.
  2. p. Hajkowińska pogodna trochę subanna wstąpiła wite wspomnienie.
  3. Halina Wrasilewska wysoka blondyna, o pięknych niebieskich oczach upływała kofeina na wyorganizowane umoty. Dawała dużo pogody i spokoju wokół siebie.
  4. Zofia Grzegorzewska drobny ogólnie, wspaniały obcowy kompan, pogodny, pełno krzyżowy suchawej.
- Prócz tego smuję mi się z pamięcią inne twarze bardzo bliskie i miłe, ale nie pamiętam nazwisk.

3. b. Na czym polegał ten wpływ, /także w wypadku, gdybyś go - wówczas czy obecnie - oceniła jako nie zbyt pozytywny/

Byłam młodą dziewczyną, pełną niewyczerpanej energii i waleczną, której trzeba było dać kierunek i upust. Zrobiła to Organizacja. Skierowała mnie na te dobre tory. Tę te były właściwe (do tej chwili jestem tego samego zdania) i pełne ideałów. Kobiety które wspomniana nauczyły mnie w społeczności, widzieć potrzebę drugiego człowieka. Nauczyły mnie o problemach własnej wyjątkowości, stoku, wartościach i innych sprawach, dla których naprawdy warto żyć. Własnie Organizacja nadała kierunek całemu mojemu życiu.

4. Czy obecnie uważasz, że uczestnictwo w P W K wywarło na Ciebie trwały wpływ, zmieniło Cię w jakiejś mierze?

Np. opisz, czy:

- a. uzyskałaś pewną wiedzę potrzebną obywatelowi, jaką?
b. zdobyłaś pewne umiejętności, jakie?
c. nauczyłaś się pracy społecznej,
d. nabyłaś pewne cechy, jakie?
e. nawiązałaś ważne więzy przyjacielskie i koleżeńskie,
f. zubożyło Cię, zabrawszy niepotrzebnie czas,
g. wymień inne dostrzeżone oddziaływanie pracy powiackiej

Uważam że organizacja wywarła na mnie trwały wpływ. Byłam b. niedyscyplinowana lubiłam pokazać swoją wolę. To wstąpienie do szkoły pielęgniarstwa w Krakowie było najlepszym nauczycielem w tym zakresie. Właśnie na dyscyplinowanie, samokontroli i celowości w tym zakresie są sprawy. To że wstąpiłam do szkoły pielęgniarstwa, które do tej pory dostatek wiele odmianach realizacja jedynie w wykonaniu organizacji P W K. Bez tego przygotowania, które mi b. zrobiła wstąpienie do szkoły pielęgniarstwa bez samokontroli, a jedynie by mogło zdobyć wiedzę, napewno nie dалоby tego rezultatu jaki osiągnęłam.

- 5.a. Gdybyś miała wówczas córkę w odpowiednim wieku, czy skierowałabyś ją do P W K?

tak

nie

- b. Dlaczego?

Córka moja jest tak samo jak ja wówczas pełną energią, ale trudno jej się bardzo podporządkować i unieść cudzą wolę na własną, nawet jeśli jest słabsza. Napewno, takiej pracy jak praca w P W K. znalazłaby te wszystkie wartości i ideały jakie ja znalazłam, bo jest podobna do mnie.

6. Jakie czynniki ukształtowały przede wszystkim Twoją postawę obywatelską?

Rodzina

1. P W K

Inne organizacje /jakie? /

2. Szkoła

Środowisko koleżeńskie

Literatura

3. Inne czynniki /jakie? /

P. W. K.

Szkola pielęgniarstwa

praca w P W K.

Proszę odpowiednie pozycje podkreślić i te pozycje podkreślone ponumerować wg przypisywanej im ważności a obok czynniki opisać

7.a. Czy fakt, że byłaś pewiaczką, wpłynął na Twoje życie w czasie okupacji?

tak   nie

b. W jaki sposób?
W jakiej mierze?

Bezpośrednio było mi potrzebne do pracy konspiracyjnej, Tatus utrzymywał tak bardzo potrzebny telefon. Tatus znowu miał gdzieś i tudy, byłam zakochana i tuda. Teżno idealnie dobrze skierowanych gotowa byłam wówczas poświęcić wszystko do Grupy.

8. Inne uwagi związane z uczestnictwem w P W K

Mówię, że organizacja P.W.K. była doskonałą organizacją. Wykształciła w kulce dla młodzieży, ale każdy młody musi mieć swój ideał. To był ideał, a nie bezjajecne i te wisły rasistowskie wartości młodych nazwy Organizacji i. mpr. Hitlerjugend.

Nasze ideały były proste i szlachetne. Wtedy dobra, życie w społeczeństwie, pomaganiu bliźnim, a nie niszczenia ich. Wążył kochać Grupy i cenio je. Młodemu człowiekowi potrzebne ideały. Wyraźnie z nich potem ale ~~+~~ przedstawiają one niezatarte piętno na jego późniejszym życiu.

Wierzę, że wspaniałe były dni z młodzieżą, w których nie dano tych ideałów. Teraz rozbudowane harcerstwo, Z.M.S. może to zrobić, ale chyba nie w tym stopniu co nam nasz Organizacja.

O. może to tylko „okulary starszej kobiety”

IV

Korespondencja

k. 2 + koperta

IV/1

ZAPROSZENIE

IV/2

PROGRAM

10.00 – Msza święta w Katedrze Polowej Wojska Polskiego przy ul. Długiej

12.00 – capstrzyk i Apel Poległych przy grobie gen. Marii Wittek na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach

13.30 – odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej na domu przy Al. 3 Maja 2 na Powiślu, gdzie w latach 1929-1975 mieszkała gen. Maria Wittek

Organizatorzy zapewniają przejazd autokarami między poszczególnymi miejscami celectry.

Zorganizowanie mniejszych obchodów stalo się możliwe dzięki pomocy i wsparciu Urzędu d/s Kombatantów i OR, Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Departamentu Społeczno-Wychowawczego MON oraz Centralnej Biblioteki Wojskowej.

IV/3

PRZEWODNICZĄCA „MEMORIALU”
gen. Marii WITTEK”

prof. Elżbieta ZAWACKA „Zo”

PREZES ZARZĄDU GŁÓWNEGO SZZIAK

Stanisław KAROLKIEWICZ

PREZES ZARZĄDU OKRĘGU WARSZAWA

ŚZIAK

Jerzy WILGAT

niąq zaszczyt zaprosić

na roczyste obchody setnej rocznicy urodzin

gen. bryg. MARII WITTEK

pierwszej kobiety – generała

w dziejach oręza polskiego

Uroczystości odbędą się

16 sierpnia 1999 roku w Warszawie

IV/14

Gen. bryg. MARIA WITTEK ps. „MIRA”

(1899-1997) – komendantka Wydziału Wojskowego KN-3 POW Kijów, uczestniczka wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku oraz walk o Lwów w latach 1920 i 1939, naczelna komendantka Przystosowania Wojskowego Kobiet w II Rzeczypospolitej, szef Wojskowej Służby Kobiet Komendy Głównej SZP-ZWZ-AK 1939-1945, inicjatorka zabezpieczenia dokumentacji historycznej udziału kobiet w walkach o niepodległość Polski, czynna w Podziemiu niepodległościowym po 1945 roku, współzałożycielka Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami, dwukrotnie Orderem Virtuti Militari.

□□□□□

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 65-22 186
87-100 TOPIŃ

Zwrot

KOLEJOWE SANATORIUM UZDROWISKOWE
Im. A. Piłsudskiej w Rabce - S.P.Z.O.Z.
34-700 Rabka, ul. Kościuszki 18
centrala (018) 267 67 78
tel./fax (018) 267 66 97
tel. kol. 834 70 11

nie zył

Szanowna Pani
Alina Zasada
ul.

3 4 - 4 1 0 Rabka

T. 391 / wok

PNK

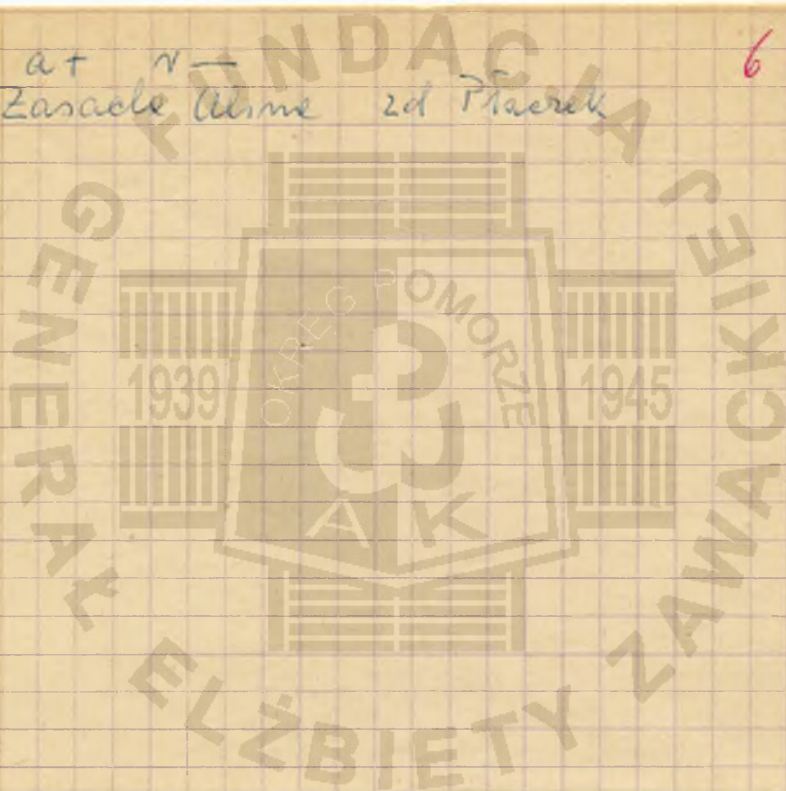
ZASADA Alina
zd. Ptacek

V Wypisy ze źródeł k 1

at n
Zasade Alms 2d Psaerek

6 37/5

ZASADY

6 PAK

Zonada 28. Piasek
Olimpia

WARSZAWA

ZASADA ALINA z.d. Płaczek

ARCHIWUM
Biblioty Zamojskiej
poz. 6 | PWK
data wpływu _____

ZASADA ALINA